

Glazbeni ljetni događaji u zagrebačkoj katedrali

Opet smo ljetos imali prilike prisustvovati koncertima u ambijentu naše zagrebačke katedrale, koju isprepliće gotički i barokni stil, što na poseban način daje povijesnu patinu. Prije svega treba toplo pozdraviti ideju organizatora da se svaki opus izvede u onom ambijentu u kojem ćemo proživjeti sve dimenzije tog djela, a nije rijetko da i publika računava s tim momentom i veoma precizno razlikuje koncertnu dvoranu od crkve.

Među najljepše izvedbe, koje su bile na repertoaru, treba istaknuti »Vespere della B. M. Virgine« C. Monteverdija, 12. lipnja sa zagrebačkom Filharmonijom pod vodstvom novog šefa Lovre Matačića. Teški izvodački zadatak stajao je pred cijelim ansamblom. Složenost i šarolikost partiture zahtijevali su »spretnu ruku« jer je dimenzija sveukupnog muzičkog događaja imala dublju problematiku, nego što je to mogao doživjeti slušalac u publici.

Sedam vokalnih solista, zbor RTZ, instrumentalne grupe continua i orkestar, morali su svladati veličinu prostora kao i neprikladnost same akustike što se uvijek iznova pojavljuje kao problem tog velikog prostora. Uza svu tu tehničku složenost izvedbe doživjeli smo ugodno iznenađenje. Pokazala se je čistoća i virtuoznost muziciranja čitavog ansambla zahvaljujući idejnom rješenju dirigenta L. Matačića. Afinitet za staru glazbu pokazali su strani i domaći solisti u svojim ulogama kao Eva Andor, Andrienne Csengery, Jasna Podolšak, Werner Krenn. Manfred Schenk Josip Novosel i Franjo Petrušanec. Vjerujemo da nam nije ovaj glazbeni događaj nešto posljednje, nego da će proslijediti ova ideja na koju smo tako dugo čekali, što uostalom potvrđuje i posjet samog koncerta.

Iza ovog »otvaranja sezone« koncerta u katedrali se zaredao niz umjetničkih nastupa na »kraljici instrumenata«, orguljama. Svi višemanje proslavljeni orguljaši koji su nastupili ove sezone nastojali su potvrditi ono mišljenje koje je već do nas doplo.

2. srpnja nastupio je Hans Otto iz Leipziga koji je profesor crkvene glazbe u Dresdenu i orguljaš u crkvi Sv. Duha. Razvija široki dijapazon svog muzičkog djelovanja. On nije samo orguljaš već čembalist, dirigent i kompozitor. Njegov program sastojao se od skladbi N. Bruhnsa preko A. Guilauna, M. Regera, JS Bacha, H. Gadscha do Hindemitha. Svojim pomalo rutiniranim pristupom cijelom programu, izvjesnom tehnikom, pokazao je solidno muziciranje svih onih opusa koje je izvodio Zagrepčanima.

Milan Slechta, rođen u Pragu 1923, čuven po interpretaciji starih čeških majstora i cjelokupnih Mozartovih djela za orgulje, imao je svoj nastup 9. srpnja. Slechta je i ovaj put potvrdio svoj ugled izvodača besprijekorne tehnike i s pravom se ubraja među vodeće predstavnike čehoslovačke orguljaške škole. Program je počeo Bachom: »Toccatina concertata E-dur.« Slijedili su ostali autori: G. Ph. Telemann, J. G. Walther, J. Brahms, C. Franck, P. Eben, B. Martinu i M. Sokola. Posebno je bila interesantna »Vigilia« B. Martinua koja za svoj ambijent uzima hram i mistiku, a kao temu iznosi ljepotu bdijenja i nadu u čekanju.

23. srpnja nastupio je s osebnim programom naš mladi suradnik Željko Sojčić. Diplomiravši orgulje na zagrebačkoj Akademiji odlazi u Beč gdje se usavršava kod poznatih pedagoga Haselböcka i Swarowskog. Sojčićev koncert mogli bismo podijeliti u dva dijela: točno fiksirani program djelima jače orguljaške literature i drugi dio koji je kao posebna točka bio improvizacija na temu božićne popijevke. Dok je prvi dio koncerta bio zaista besprijekoran, definiran čistoćom i virtuoznošću, u drugom dijelu je pokazao da nije samo čisti reproduktivac, već da u njemu postoji i stvaralački potencijal kojeg želi do maksimuma iskoristiti. Njegove ambicije, da se probije u svijet dirigenata, trebalo bi podržati, a nadamo se da će ostvariti sve one planove kojima kao umjetnik želi obogatiti naš hrvatski glazbeni život.

30. srpnja održao je svoj koncert Gabor Lehotka, jedan od vršnjih orguljaša mlade glazbene generacije Mađarske. Završivši studij na Muzičkoj peštanskoj Akademiji »Ferenc Liszt« odlazi u Veneciju gdje je nakon godinu dana diplomirao kompoziciju. Njegovi nastupi u inozemstvu donijeli su mu mnoga priznanja. Svojim programom Bacha, Liszta i P. Karolyia uvjerio je zagrebačku publiku da dobro poznaie svoj instrumentat i potvrdio činjenicu za produbljeno glazbeno nijansiranje, osobito u izvođenju Bacha. Posebno treba napomenuti njegov studiozni pritsup svakom djelu koje izvodi.

Mladen Stahuljak, jedan od najistaknutijih predstavnika starije orguljaške generacije, predstavio se zagrebačkoj publici djelima Bacha, Francka i svojim opusom »Improvisata«. Cijeli koncert 13. kolovoza mogao bi se definirati kao znalčki, proživljeni unutarnjim zanosom, obojen izvrsnom tehnikom. Nažalost, nitko se nije u našoj štampi osvrnuo na lijepo veće orguljaškog koncerta.

Poznat diljem Evrope i Azije Gari Grodberg došao je ove godine u naš Zagreb, a prije toga održao je koncert u Splitu. Ono što smo čuli 20. kolovoza u katedrali, samo je potvrda najljepših kritika u Splitu. Grodberg je jedan od najboljih učenika moskovskog konzervatorija. Njegove interpretacije odlikuju se strogošću i monumentalnošću, a da ne govorimo o tehničkom umijeću koje je zaista besprijekorno. Ono specijalno, što je primijetila zagrebačka kritika, to je koncertat jedne zanosne meditacije spojen izvanrednim kombiniranjem zvukovnih boja. U svakom slučaju veoma se »isplatilo« prisustvovati toj izvedbi J. G. Walthera, D. Buxtehudea, J. Pachelbela i J. S. Bacha.

Posebno je potrebno spomenuti jedan izvanredni »spektakl« kojem smo ovog ljeta prisustvovali u katedrali 23. VIII. Bio je to nastup »Bijelih anđela« iz Janjeva. To je dječji zbor »Vatroslav Lisinski« koji je jedini kao župni zbor nastupao na radiju i televiziji i bio pozivan na službene festivale, a sudjelovao je i na prošlogodišnjim »Dubrovačkim ljetnim igrama«. Njihov nastup u katedrali bio je zaista »čudo iz Janjeva«. Upravo je nevjerojatno da u tako kratkom roku može jedan dječji zbor tako puno postići. Njihov program bio je širokog raspona, od korala do Beethovenove ode radosti, što je zahtijevalo i zahtijeva maksimum zalaganja i rada. Tu je bez sumnje zaslug mladog dirigenta, ali još više njegove sposobnosti kao pedagoga, zato njegov rad i angažiranje treba toplo pozdraviti. Ono, što u katedrali nismo navikli slušati, bio je pljesak. To je bio znak izvanrednog oduševljenja svih prisutnih i nagrada malim izvođačima koji su dali sve od sebe da bismo uživali slušajući njihovo skladno pjevanje.

Nakon kratke stanke serije koncerta 17. rujna održao je naš najpoznatiji orguljaš i skladatelj Anđelko Klobučar koncert djela hrvatskih kompozitora uz sudjelovanje soliste Prerada Detičeka u praiizvedbi Klobučareve sonate za rog i orgulje. U mnogo se slučajeva događa da malo ili uopće ne poznajemo djela naših stvaralaca i posizemo za onim »evropskim«. Zato posebno treba odati priznanje na trudu kojeg je uložio Klobučar da nam interpretira djela K. Odaka, F. Lučića, F. Dugana, M. Cipre, A. Vidakovića, M. Miletića, L. Zupanovića, D. Detonija i svoja. Možda bismo Klobučarev koncert mogli nazvati »malim enciklopedijskim prikazom« domaće glazbe, jer dobro poznaje misao koja prožima pojedinim djelom. To je posebno došlo do izražaja u besprijekornoj interpre-

taciji svakog opusa koji je izvodio. Tu večer ga nismo doživjeli samo kao poznatog i vrsnog interpretatora, nego kao i izvanrednog stvaraoča koji se je predstavio publici svojim novim djelom »Sonatom za rog i orgulje«. Ona je koncipirana »klasično«, trostavčno. Možda je preskromno rečeno da ona predstavlja samo traženje novih kolorističkih mogućnosti, naprotiv mislimo da znači korak dalje u dosadašnjem tretmanu čitave zamisli takvog djela kao i jedno veliko obogaćenje naše hrvatske glazbe.

Da bi »kompletirao« nekako svu hrvatsku orguljašku literaturu, Klobučar je 5. X održao svoj drugi koncert hrvatskih skladatelja u katedrali i time nas upoznao s domaćom orguljaškom literaturom.

Vrijedno je također spomenuti dva solistička koncerta Marijana Jerbića koji nisu održani u katedrali, nego u crkvi sv. Katarine 3. i 10. rujna. Na programu je bio ciklus Bachovih suita za violoncello solo (1 i ciklus Bchovih suita za violoncello) 2. Sebastijan GOLENIĆ

Sarajevski umjetnici nastupili u Parizu

U okviru izložbe Jugoslavenska umjetnost kroz vjekove, koja se održava u Grand Palais-u u Parizu, i koja je ocijenjena kao kulturni događaj od međunarodnog značaja, održali su veće pjesama sarajevski operni i koncertni solisti Liljana Molnar Talajić i Milivoj Bačanović, uz klavirsku pratnju dirigenta Mladena Pozajića. Na rasporedu koncerta bili su zastupani motetima, te umjetnim i narodnim pjesmama kompozitori: Lukačić, Jelić, Lajović, Pavčić, Širola, Milojević, Baranović, Milošević, Ruždjak, Bersa, Rihtman, Komadina, Plečity, Konjović i Papanđopulo. Koncert koji je ocijenjen najlaskavijim izjavama i kritikama bio je televizijskim putem prenošen na posebnom valu u sve muzeje grada Pariza.

Jubilej Udruženja skladatelja Hrvatske

Kruna vrlo bogate koncertne sezone 1970/71. u Zagrebu svakako su glazbene priredbe priređene prigodom proslave 25-te obljetnice Udruženja kompozitora Hrvatske pod nazivom »Panorama hrvatske muzike« i »Dani hrvatske muzike«. U ovoj proslavi sudjelovali su: Savez kompozitora Jugoslavije, Radio-televizija Zagreb, Zagrebačka filharmonija, Jugoslavenska sekcija SIMC-e, Hrvatsko narodno kazalište, Muzički biennale Zagreb, Udruženje muzičkih umjetnika Hrvatske, Povijesni muzej Hrvatske, Muzej grada Zagreba, Muzička omladina Hrvatske, Studentski centar sveučilišta u Zagrebu, Muzička škola »Vatroslav Lisinski«, Centar za kulturu i informacije, i Fond za kulturu SRH.

Povijesni pregled. Udruženje kompozitora Hrvatske UKH osnovano je 19. srpnja 1945. god. Tadašnji sklađatelji na čelu sa Natkom Devčićem i Ivom Tijardovićem udružili su se iz potrebe da glazbenim stvaraočima omoguće što svrsishodniju ljudsku i profesionalnu afirmaciju. UKH je na početku brojio 40 članova, danas ih ima 170.

Kratak pregled povijesti UKH donio je Dr Lovro Županović, član unravnog odbora UKH i urednik »Biltena« UKH (Bilten, br. 3-4, studeni-prosinac, 1970, str. 2) kako slijedi: »Čini mi se, da se u dosadašnjem djelovanju našeg Udruženja jasno razabiru tri karakteristična odsjeka koji bi se mogli omeđiti godinama 1953, 1963. i 1970. Svaki od tih odsjeka očituje logičan rast razvojne linije koja se — nakon dosegnute apogeje — vraća na startnu točku, uvijek, međutim, nešto višu od one ranije. Ta apogeja je u prvom odsjeku bez sumnje fiksirana Ciklusom koncerata djela naših, navlastito hrvatskih autora; u drugom je obilježavaju osnivanje Biennala za suvremenu glazbu (1961) i fuziju s Udruženjem kompozitora lake muzike Hrvatske u jednu stručnu organizaciju (1963); u trećem je očituje ostvarenje proslave 150-godišnjice rođenja Lisinskog (1969) i ovogodišnja Panorama hrvatske glazbe sa svojim svečanim završnim Danima.

Unutar tih markacijskih apogeja odsjeka postoje i one sitne točke bez kojih razvojna linija ne bi mogla opstojati. One su u prvom odsjeku: konsolidiranje prvih koraka Udruženja; angažiranje u proslavi 100-godišnjice praizdvedbe prve novije hrvatske i južnoslavenske opere *Ljubav i zloba* Lisinskoga; nastojanje za osnivanje Saveza kompozitora Jugoslavije, do čega će doći 1950. godine (na pobudu UKH, da se ne zaboravi, u Zagrebu je 1946. bila održana tzv. pretkongresna konferencija predstavnika UKH, UK Slovenije i UK Srbije); ostvarivanje vrlo tijesne i u to vrijeme plodonosne suradnje s Radio-stanicom Zagreb u svrhu izvođenja djela članova Udruženja; potpomaganje »Muzičkih novina« (nešto kasnije i »Muzičke revije«), tada jedinog stručnog glazbenog lista u SRH; otvaranje vlastite trgovine muzikalija u Gundulićevoj ulici s naglaskom na promicanju i prodaji tiskanih skladbi članova našeg Udruženja; sudjelovanje u obilježavanju 300-godišnjice smrti velikog ranobaroknog hrvatskog skladatelja Ivana Marka Lukačića (1948); značajan prilog u stvaranju saveznog pravilnika za repartituru autorskih malih prava (1949); intenzivno uključivanje u akciju Savjeta za nauku i kulturu FNRT oko reorganizacije Zavoda za zaštitu autorskih prava kao i značenja uloga u stvaranju Saveza muzičkih udruženja Hrvatske. — U drugom su odsjeku te sitne točke: inicijativa za osnivanje Društva prijatelja muzike (danas preraslo u Muzičku omladinu Hrvatske, odnosno Jugoslavije); nasto-

janje oko osnivanja glazbenih festivala za afirmaciju hrvatskih i jugoslavenskih autora ne samo u domaćim nego i u inozemnim razmjerima (to su prve klice Biennala i Dubrovačkih ljetnih igara); suradnja na stalnim mjesečnim emisijama radio-stanica Zagreb i Rijeka pod naslovom »Emisije Udruženja kompozitora Hrvatske«; priprema oko podizanja manje tiskare s rotoprintom za potrebe i svoje i Saveza što će 1959. godine dovesti do osnivanja Izdavačkog djela Saveza kompozitora Jugoslavije sa sjedištem u Zagrebu; dogovor sa Slovenskom filharmonijom i njegova potpuna realizacija za snimanje djela hrvatskih autora; novčana pomoć članovima za tiskanje vlastitih djela; jače angažiranje — a na poticaj člana M. Kelemenca — oko utemeljenja redovitog festivala za suvremenu glazbu koji bi se održavao u Zagrebu svake dvije godine (skori Biennale, 1961); značajni prikazi UKH oko decentralizacije Saveza kompozitora Jugoslavije o čemu je bilo govora na IV kongresu Sakoja (Ljubljana, 1962). — Sitne točke trećeg odsjeka su: maksimalna angažiranost u što bržem i bezbolnijem asimiliranju prividno heterogenih Udruženja nakon fuzije 1963. godine; ne mali dio suradnje u osnivanju Jugoslavenske muzičke tribine u Opatiji (ove je godine održana sedma po redu!); zalaganje u adaptiranju (današnjih) društvenih prostorija u Berislavićevoj ulici br. 9, stečenih 1965. god.; nastojanje za ulazak Zagrebačkog festivala zabavne glazbe u ravnopravni krug jednakih festivala u Evropi; bujna izdavačka djelatnost sada reorganiziranog IZODA (od 1968. god. tiskano je više od 4000 stranica djela naših autora, između čega valja izdvojiti izdanje *Izabranih djela V. Lisinskog* u 8 knjiga i začetak akcije *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti* (prvi je svezak objavljen u travnju o. g.); markantni koraci za prezentiranje djela hrvatskih skladatelja u inozemstvu (katalog na stranim jezicima i sl.); za osnivanje magnetoteke i za realizaciju niza gramofonskih ploča s djelima naših članova; finiranje stalna godišnje nagrade »Vatroslav Lisinski« za kvalitetna ostvarenja naših članova koja pridonose afirmaciji Udruženja; ostvarenje zamisli o posebnim mirovinama ili dodacima na postojeće mirovine našim zaslužnim članovima; organiziranje proslave jubileja naših istaknutih članova i tako dalje.«

Proslava 25-te obljetnice UKH. »Unravni odbor UKH nastoji već nekoliko godina intenzivirati izvođenje djela svojih članova, i to u vlastitoj organizaciji... Ove godine konačno ostvarujemo tu želju, ponukani proslavom 25-godišnjice osnivanja UKH. Akcija je, međutim, primila mnogo šire razmjere, pa smo je nazvali PANORAMA HRVATSKE MUZIKE.

Počevši od svibnja ove godine sve naše akcije su u znaku Panorame, da kao prava svečanost završe nizom priredbi pod zajedničkim nazivom DANI HRVATSKE MUZIKE.